

ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ

Δρ. **Κων. Β. Ζορμπάς**, Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης της Επιτροπής Παρακολούθησας Ευρωπαϊκών Θεμάτων

Η Βελγική Προεδρεία του Συμβουλίου δημοσίευσε την πρόσφατη παρέμβαση του Βέλγου Υπουργού Εξωτερικών Louis Michel που έκανε στα πλαίσια της εκδήλωσης που πραγματοποιήθηκε στην Νέα Υόρκη με θέμα "ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ", στις 9. Νοεμβρίου 2001. Η εισήγηση αυτή πραγματοποιήθηκε από τον Οργανισμό Ηνωμένων εθνών που αφιέρωσε το έτος 2002 στο "ΔΙΑΛΟΓΟ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥΣ".

Ο προεδρεύων του Συμβουλίου των Υπουργών Εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επεσήμανε στην ομιλία του ότι η παρέμβασή του δεν γίνεται μόνον εκ μέρους των Κρατών-μελών της Ένωσης αλλά και εκ μέρους των υποψηφίων προς ένταξη Κρατών (συμπεριλαμβανομένων της Κύπρου και της Τουρκίας). Ανέφερε ότι οι τελευταίες τρομοκρατικές ενέργειες κατά των Η.Π.Α., δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως πράξεις που εμπνέει κάποια θρησκεία, αλλά ως πράξεις που είναι εναντίον όλων μας, χωρίς διάκριση πολιτισμών και θρησκειών. Τόνισε ακόμη ότι η μόνη πραγματική απάντηση στην τρομοκρατία πρέπει να είναι ο διάλογος ανάμεσα στους πολιτισμούς και να μην περιορίζεται μόνο σε ένα διαθρησκευτικό διάλογο, υπογραμμίζοντας την ανάγκη διαμόρφωσης ενός πνεύματος ανοχής και αμοιβαίου σεβασμού των διαφόρων πολιτισμών. Σημείωσε ακόμη την σημασία που πρέπει να δοθεί στη σχέση μεταξύ θρησκείας και πολιτικής και υπογράμμισε την αναφορά της Ιδρυτικής Συνθήκης της Ρώμης για την Ενωμένη Ευρώπη στην ανάγκη για σεβασμό και ανάπτυξη των ιδιαίτερων τοπικών και εθνικών πολιτισμικών παραδόσεων της Ευρώπης, καθώς και την ανάδειξη της κοινής ευρωπαϊκής κληρονομιάς.

Αξίζει δε να σημειωθεί ότι ο Louis Michel υποστήριξε ότι η Ευρώπη θα πρέπει να εμπνεύσει μια παγκόσμια ηθική (ethique universelle) όπως αυτή εκφράζεται πλήρως στη Χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κοινό στοιχείο για κάθε λαό, έθνος και θρησκεία. Και κατέληξε: "Ένας πραγματικός διάλογος των πολιτισμών θα πρέπει να συνεισφέρει στην ανάπτυξη αυτής της παγκόσμιας συνείδησης, απορρίπτοντας κάθε προσπάθεια σχετικοποίησης της διαφορετικότητας των πολιτισμών.

Παρόμοια συνάντηση έγινε και στις Βρυξέλλες με θέμα τον ρόλο της Ευρώπης στο διαπολιτιστικό διάλογο ιδίως μετά τις νέες συνθήκες που διαμορφώθηκαν διεθνώς, λόγω του τρομοκρατικού χτυπήματος της 11ης Σεπτεμβρίου στις Η.Π.Α. Η συνάντηση έλαβε χώρα στα πλαίσια της βελγικής προεδρίας του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Πρόεδρος κ. Ρ. Πρόντι έδωσε σχετική εντολή προς όλους τους επιτρόπους Πολιτισμού και Εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αναλάβουν πρωτοβουλίες, οι οποίες θα επιτρέψουν στην Ευρώπη να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην αποφυγή της σύγκρουσης των πολιτισμών. Αξίζει να σημειώσουμε εδώ τις ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες του Υπουργείου Πολιτισμού της Ελλάδος: Στις αρχές του 2002 θα γίνει στην Αθήνα η Συνδιάσκεψη των Χωρών της Μεσογείου, το Μεσογειακό Φόρουμ, στο οποίο έχουν προσκληθεί να παραστούν οι Υπουργοί Πολιτισμού των μεσογειακών Χωρών. Το βασικό θέμα και των δύο συναντήσεων θα είναι ένας διάλογος που προκαλείται ανάμεσα στις μεγάλες θρησκείες, "γιατί καλώς ή κακώς ένα βασικό σημείο του πολιτισμού ως ταυτότητας είναι η θρησκευτική ταυτότητα", τόνισε ο έλληνας Υπουργός κ. Ευάγγελος Βενιζέλος (Καθημερινή, 7.11.2001).

Διαβάζοντας τα παραπάνω θέσαμε ένα απλό ερώτημα: Ποιος τελικά διαμορφώνει τον πολιτισμό; Και στην απάντηση του ερωτήματος αυτού σκεφθήκαμε ότι τον Σεπτέμβριο του 1997, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποίησε την κοινωνιολογική μέθοδο του αμερικανού Paul Ray για να μελετήσει σε ποιες αξίες δίδουν μεγαλύτερη προτεραιότητα οι ευρωπαίοι πολίτες. Ο αμερικανός κοινωνιολόγος στην έρευνά του επεσήμανε ότι υπάρχει μια ομάδα πολιτών που ην ονόμασε «δημιουργοί πολιτισμού» (cultural creatives) και ανέρχεται στο 24% του πληθυσμού της Αμερικής.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά αυτής της κοινωνικής ομάδας; Βλέπουν ελάχιστα τηλεόραση, μελετούν, ασχολούνται με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, επικεντρώνουν την προσοχή τους στην οικογένεια, έχουν πνευματική ζωή και ηθικές προεκτάσεις στην καθημερινή τους ζωή. Τα δεδομένα αυτά ασφαλώς και δεν ταυτίζονται με την οικονομική ευημερία αλλά ούτε και με το λεγόμενο «αμερικάνικο όραμα» που όλοι γνωρίζουμε.

Η ύπαρξη παρόμοιων ομάδων και στην Ευρώπη αποδεικνύει ακόμη μια φορά ότι υπάρχει ένα μικρό

«υπόλοιπο», κατά την θεολογική γλώσσα, που ζει «εν τω κόσμω» διαμορφώνοντας άποψη ενάντια σε μια κοινωνία της ιδιοτέλειας και του εγωισμού. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι τελικά η οικονομία δεν είναι η μόνη διέξοδος στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα. Μόνο όταν μπορέσουμε να δώσουμε μια πνευματική διάσταση στην οικονομική διάσταση της εποχής μας μπορούμε να έχουμε ελπίδες για το μέλλον. Τα παραπάνω ενδιαφέροντα ποσοστά έρχονται να επιβεβαιώσουν ότι είναι ανάγκη να διαμορφώσουμε ένα νέο τρόπο ζωής. Είναι αυτό που σήμερα συζητείται στα διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα για την αειφόρο ανάπτυξη -μάλλον βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να λέγεται- ή τα προγράμματα για ένα νέο "style life". Τα ποσοστά είναι αρκετά μεγάλα για να αλλάξουν την στρατηγική ευρωπαϊκή πολιτική. Τα 40.000.000 των πολιτών της Ευρώπης έχουν κι αυτά λόγο στη διαμόρφωση του μέλλοντος της Ενωμένης Ευρώπης και αυτά σίγουρα διαμορφώνουν τον πολιτισμό της.

Άραγε εμείς οι Χριστιανοί γιατί δεν πρέπει να έχουμε άποψη και λόγο για το μέλλον της Ευρώπης; Στον διάλογο αυτόν καλούμαστε να συμμετάσχουμε όλοι. Και μας δίδεται μια ευκαιρία. Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Romano Prodi, θα συμμετάσχει σε ζωντανή συζήτηση στο Διαδίκτυο (Internet) την Πέμπτη 6. Δεκεμβρίου 2001 (από 9:00-21:00 ώρα Ελλάδος) με θέμα το μέλλον της Ευρώπης. Το θέμα αυτό για το μέλλον της Ευρώπης θα αρχίσει και επίσημα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής του Λάεκεν του Βελγίου, στις 14 Δεκεμβρίου. Ας κάνουμε μια προσπάθεια να θέσουμε το ερώτημα για το μέλλον των πολιτισμών της Ευρώπης στην ιστοσελίδα: http://europa.eu.int/comm/chat/prodi/index_en.htm